

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

48. ÉVFOLYAM

1982. OKTÓBER

5. SZÁM

A szabadságharc 26. évfordulóján emlékezünk:

Ordass Lajos reformációi ige hirdetése 1956. október 31-én, a Deák-téri templomban

— Lk 4:16—21 —

SZERETETT GYÜLEKEZET!

Vér, gyász, könny és kétség között talál minket egyházunknak ez a drága ünnepe. De ugyanakkor kivirágzó reménységek között is. Félő, hogy lelkünket annyira eltölti az, ami a jelenben játszódik le, hogy képtelenek vagyunk arra, hogy megértsük, mi az üzenete ennek az ünnepnek, amely a gyülekezethez és mihozzánk szól. De ez csak egyik oldalra tekintve a helyzet. A másik oldalról nézve talán jó reménysége lehet az ige hirdetőnek, hogy amikor nemzedékek útelágazásához érkezett, nyilván jobban meg tudja érteni azt, ami Isten hatalmas műve és munkája a történelmi útelágazások pontjainál.

KÍSÉRELJÜK MEG lélekben elcsendesedve elmélyedni ennek az üzenetnek elfogadásával, amelyet ma az evangélium irányít mifelénk.

A názáreti zsinagóga egyszerű történetéből azt hallottuk, hogy Jézus Isten igéjét vette elő, annak a szavait szólaltatta meg és annak az időszeregéről beszélt hallgatóihoz. Jézus evangéliumot hirdetni jött a világra. Tudta, hogy a földön küzdő embernek másra nincs égetőbb szüksége,

mint arra, hogy Isten megmondja világosan és félreérthetetlenül akaratát és üzenetül adta neki megmérhetetlenül nagy szeretetét.

VALAMI ehhez hasonló történet egyházunk történelmének abban az időpontjában, amelyet reformációnak szoktunk nevezni. Isten igéjéhez nyúlt a reformátor keze. Nem más volt a fontos, nem más volt az élet számára döntő, kizárólag az, hogy Isten szóljon s az ember hallgasson rá. Ha mi a reformáció emléke előtt állunk meg, akkor nekünk nem szabad mellékmomentumokba feledkeznünk, nekünk egy igazán központi üzenete van a reformáció ünnepének, hogy Isten újra megszólaltatta igéjét félreérthetetlen szóval, kegyelmének üzenetét végigbocsátotta a világra.

MI MA különös érzések között ünnepelelünk. Az ember alig tud úrrá lenni a saját maga lelkén. Ma az ember csodálattal áll meg Isten nagyságos dolgai mellett, így köszöntött ránk a reformáció ünnepe. Ez az ünnep ma nagyon jókor jött életünkre. Nekünk mindannyiunknak úgy kívánja elmondani üzenetét, ahogy Jézus ott Názáretben és ahogy Luther a reformáció idején mondta: nekünk egyre van szükségünk, az evangéliumra, hogy az evangélium hirdettessék a szegényeknek, hogy a töredelmes szívűek meggyógyuljanak, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessünk, hogy a vakok szemei megnyíljanak, evangéliumra, amely bilincseket oldoz meg.

Az evangéliumra van szükségünk.

Enélkül egy lépést sem lehet elindulni az új úton.

VALAKI azt kérdezi tőlem, hogy mi az evangélium, amelyikre életünkben ilyen nagy szükségünk van. Engedjétek meg, hogy lélekben visszaforduljak a múlt vasárnapi evangéliumra, amely sok helyen úgy hangzott el, hogy nem volt ott teljes számban a gyülekezet, vagy egyáltalán nem tudott elhangzani.

Az evangélium Jézus Krisztusnak azt a hasonlatát adta élénk, amely szerint egy király maga elé idézte a szolgáit. Egyik tízezer talentummal volt adós s amikor követelte tőle adóssága megfizetését, a szolga könyörgő szavára elengedte annak minden tartozását. Ez a példázat szólt a múlt vasárnapon, vagy szólt volna hozzánk, amelynek az a folytatása, hogy a szolga elment a maga útján és követelte egyik szolgatársától a tartozását. Mivel az nem tudta megfizetni, börtönbe vetette.

Ebben a példázatban tükröződik talán a legjobban, legvilágosabban, hogy mi az evangélium a mi életünkben. Az, amivel Jézus kezdte, hogy a király elengedi mind a tízezer talentum adósságát szolgájának.

MINDEN földi vallásalapító által alapított vallás másképpen tenné, hogy szóljon bocsánatról és kegyelemről. Minden vallásban kisebb-nagyobb tekintetben szerepelnek ezek a tanítások. Elgondolkoztam azon, hogy ehhez hasonló történetet miképpen mondhatott volna el földi vallásalapító. Úgy gondolom, hogy csak ilyenképpen: Volt egy jóságos király, aki végigjárta országát és lát-

Az idei
SAJTÓVASÁRNAP

november 21-én lesz

az

ERŐS VÁR

támogatására!

ta szolgálait. Útjában találkozott egy szolgálával, aki száz dénárt követelt társától. Amikor az adós könyörgött, szolgatársa elengedte tartozását. A király ezt a szolgát magához idézte. Amikor látta annak félelmét és rettegését, a király így fordult hozzá: Hűséges embernek láttalak. Ne félj, én láttam, amit szolgatársaddal tetél és jutalmul elengedem mind a tizezer talentum adósságodat.

Földi vallásalapító így mondhatta volna el ezt a történetet. Így is jó és szép lett volna. De az evangéliumot kizárólag Jézus mondhatta el. Nem én bocsátok meg sérelmet és azután mehetek oda bizakodással Isten trónusa elé és remélhetem, hogy ő megbocsát. Az evangélium kezdete mindig annak a hangsúlyozása, hogy

először az Isten szeret. Isten elengedi a tartozást. Nekem testvéreim van felhatalmazásom, van parancsom az Úristentől, hogy nektek hirdessem, akik talán lélekben szomorúságot, bűnök emlékét hordozzátok, hogy Isten minden tartozást elenged. Pontosan annyi bűnödöt bocsátja meg, amennyi van. Azt is, amit még lelked társával sem közöltél. Azt is, amiről más nem tud, csak ő. Azt is, amiről még ma sem tudod, hogy bűnöd. Az evangélium summája ez. Isten bűnbocsátó Isten. Ezt nem győzte Luther elég hangosan mondani. Ahova hangja eljutott, lelkek szabadultak fel. Azt szeretném kiáltani egész magyar népünk felé, hogy Isten olyan gazdag a bűnbocsánat adásában, hogy egész magyarságunk

bűneit haladéktalanul, az utolsóig megbocsátja.

VAN BŰNÜNK. Ne vakítson el bennünket a mostani mámor, ne vakítson el bennünket nemzeti bűneink meglátásában. Tengernyi bűne van a magyarnak, de a bűn tengerénél nagyobb az Úristen kegyelmének a tengerárja. Jézus, Luther után ma én szegény szolga ezt az evangéliumot prédikálom. Abban az ésaiai idézetben, amelyet Jézus felolvasott, az első mondat így hangzik: Az Úr lelke van én rajtam. Isten Szentlelkének hatalmával oldozott bűnből embereket. Ez a Lélek volt az, amely a keresztyénséget győzelmes útra bocsátotta el. Ez volt az, amely a reformációt munkálta. Mi a reformációval kapcsolatban sokszor emberi nevet emlegetünk. Jól van ez így. Szabad nekünk hálás szívvel megköszönni, hogy Luthert adta nekünk. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy nem emberek végezték el a reformációt munkáját. Ahol reformáció indul meg emberek, gyülekezetek, népek életében, ott mindig Isten Szentlelke van munkában.

A BIBLIAI TÖRTÉNET befejezésénél azt olvastuk, hogy Jézus amikor szólni kezdett, utalt a prófécia szavaira: Ma teljesedett be az Írás a ti hallástokra.

Isten ígéje mindig ma szól hozzánk. Elpusztíthatatlanul és örökké megáll Jézus szava: Ég és föld elmúlnak, de az én beszédem soha el nem múlik. Isten ígéje mindig a mához szól. Élő és eleven. Keres minket.

HA EZT a Lukács evangéliumában feljegyzett történetet végigolvassuk a negyedik fejezet végéig, akkor megtudjuk a szomorú tény, hogy Názáret lakossága nem értette meg, amit nekik mondott, sőt felháborodtak szavain és kikergették a városukból. Ez Názáret ítélete volt. De amikor ez a történet ma szól hozzánk és amikor Isten Igéjével így kerülünk szembe, akkor sajátmagunk, népünk és egyházunk jövőjére gondolva kell döntésünket meghozni.

Még néhány rövid szót. Az elkergetett és meggyilkolt Isten mellett nekünk és egész népünknek nem jut más, csak vér, könny, borzasztó kétségbeesés. Kivirágzott reménységünk, hitünk csak akkor marad meg, ha megengedjük Isten Szentlelkének, hogy ő reformálja életünket.

(Gyorsírói jegyzetek alapján)

----- Segítsük ----- a Magyar Konferencia szolgálatát!

címmel nemrégén közölt kérésre ismét felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia három területen kér anyagi támogatást, hittestvéreink adományait:

1. **SZÓRVÁNYGONDOZÁS.** Istentiszteletek tartása olyan helyeken, ahol nincs gyülekezetünk.

2. **BIBLIAKALAUZ.** Magyarázatos segédkönyv a Biblia olvasásához. A könyv kiadási költségeihez kérünk támogatást.

3. **ORDASS Emléktábla.** Nagyméretű bronz dombormű, melyet a szabadvilág ev. központjaiban helyeznénk el néhai Ordass Lajos ev. püspök emlékezetének megőrzésére.

A fenti tételek több ezer dolláros keretet jelentenek, ezért hittestvéreink bőkezű és aldozatos adakozására számítunk. Az adóból levonható adományokat az Erős Vár folyamatosan nyugtázza. Az adomány céljának feltüntetésével csekk, pénzesutalvány "Hungarian Conference - LCA" névre állítandó ki; a cím további része: c/o Rev. Béla Bern-

PITTSBURGH

Az ottani magyar evangélikusok számára karácsony előtt úrvacsorai istentiszteletet tart Markovits Pál ny. ev. lelkész. Az istentisztelet ideje: december 19, vasárnap du. 3 óra; helye: a magyar református templom, 221 Johnston Avenue. Az eredetileg okt. 31-re meghirdetett istentiszteletet közbejött akadályok miatt halasztották dec. 19-re.

hardt, 9715 Lake Avenue, Cleveland, Ohio 44102.

***

MEGVÉTELRE AJÁNLUNK egy kisebb méretű emléktáblát, melyet mind gyülekezetek, mind egyének megrendelhetnek. A 21x28 cm nagyságú bronz domborművű **ORDASS-EMLEKTÁBLA** ára \$100. A művész csak akkor készítheti el ezeket a táblákat, illetve csak úgy biztosíthatja a darabonkénti százdolláros árat, ha a következő 3 hónap alatt legalább 10 megrendelést kapunk. Ezt a megrendelést is, a vételár mellékelésével, az **AMEK** pénztárhoz kell küldeni a fenti címre.

*

ORDASS-EMLEKÉRMEK is kaphatók lesznek, ugyancsak **Kúr Csaba** képzőművész szép kiállításában. A 4 incs (10.1 cm) átmérőjű bronzérem, díszes dobozban, kb. \$50.00. Az azonos nagyságú, bronzal befüttatott alumínium érem ára kb. \$18.00 lesz. Az előbbi egyenként is készülhet, az utóbbit csak akkor csinálják, ha legalább 20-25 megrendelés lesz. Megrendelés, befizetés szintén a Magyar Konferencia pénztárosához eszközrendő a fent közölt címre.

*

ADOMÁNYOKAT NYUGTÁZUNK

A "Segítsük a Magyar Konferencia szolgálatát" gyűjtésre 1982. augusztus 27 és október 20 között az alábbi adományokat vettük köszönettel:

Általános célokra — \$30: A gyászoló család, Nt. öz. Egyed Aladárné emlékére (Cleveland, OH); \$10: Nt. öz. dr. Ludwig Aurélné, Nt. dr. Ludwig Aurél emlékére (E. Chicago, IN); CA \$5: Vass Zoltán (Scarborough, Ont.).

Szórványgondozásra — CA \$20: Garansi Jovanka (Toronto, Ont.); \$10: Nt. öz. dePapp L. Jánosné (Rochester, NY).

Bibliakalauz kiadására — CA \$10: Garansi Jovanka.

Ordass-emléktáblára (nagyméretű) — CA \$20: Garansi Jovanka.

Ordass-emléktáblát rendelt (kisméretű) — \$100: Nyugat-Clevelandi Magyar Evangélikus Egyház.

LUTHER, A "KATONA"

Még ma is vannak ideszármazott hittestvéreink, akik nem felejtették el a magyar evangélikusok szokásában volt szép köszöntését: Erős vár a mi Istenünk! Legalábbis lelkészüknék így köszönnek. Mindenesetre jól esik hallani. Luther Márton legismertebb énekének első sora ez. A 46. zsoltár inspirálta nagyszerű ének írása közben Luther bizonyára maga előtt látta a Wartburg várkastélyt, az "erős vár" bástyáit, ahol menedéket talált üldözői elől. A vár ma is ott emelkedik egy kimagasló hegytetőn nem messze Eisenachtól, a mai Kelet-Németországban. Inkognitóban, katonaruhát viselve töltött itt Luther 10 hónapot.

"Katonai szolgálatának" története vadnyugati filmekhez illő, izgalmas mozzanatokkal kezdődik. 1521 májusában Luther meglehetősen veszélyes helyzetben volt. A worms birodalmi gyűlésen a császárral dacolt, s így magára vonta a birodalmi átkot, mely törvényen kívül helyezte őt. Bárki elfoghatta, sőt életét is vehette büntetlenül. A Luthert támogató százsz választófejedelem ravasz tervet eszelt ki pártfogoltja biztonsága érdekében. A fejedelmi udvar egyik vezető tagjára bízta a dolgot, azzal, hogy ő hivatalosan nem tud semmiről... ne is avassák bele a részletekbe... de ne merjenek Luther nélkül Wartburgba visszatérni!

Végül is a várórség egyik kipróbált altisztje, Hans von Berlepsch, valamint egy Altensteinből való lovag, Burkhard von Wenkheim kapta a parancsot a csíny végrehajtására. Ezek maguk mellé vettek két-három főnyi legénységet és állig felfegyverkezve vágtattak a waltershauseni erdőhöz, ahol lesbe álltak. Luther és kísérete itt kellett, hogy elhaladjon útban Wittenberg felé. Így is történt. A rajtaütők nem sokat teketóriáztak, a kocsist néhány jólcélzott ütessel helybenhagyták, Luthert pedig gorombán kirántották a kocsis hátsó üléséből, majd pillanatok alatt eltűntek vele az erdő homályában. Ott azután lovagi ruházatot adtak rá, lóra ültették, és többszöri kerülőúton Wartburgba kísérték. Odaérve foglyukat durván belökték egy földalatti börtöncellába, melynek ajtaja döngve zárult be Luther mögött. Olyan látszatot akartak kelteni, hogy a vár népe még csak ne is sejt-

hesse a híres Luther Márton odaérkezését.

Később, az éjszaka csendjében felcsempészték a titokzatos lovagot Wartburg egyik félreeső, magasan fekvő szobájába, melyet akkoriban csak egy szűk és meredek lépcsőn lehetett megközelíteni. Eledelét két apród vitte fel a szobába, rajtuk kívül senki sem láthatta "György lovagot". Magánzárkás állapota csak addig tartott, míg papi-tonzúras fejét nem álcázta dúsan növesztett haj és szakáll.

Következett egy gyors alapképzés, melynek során György lovag elsajátította a lovagi magatartás és fegyverhasználat minden csínját-binját. Megváltozott megjelenése most már feltűnés nélkül vegyült a fejedelmi udvartartásba. Még vadászni is járt a többi lovaggal együtt a várkörüli erdőkhöz, de — mint mondta — a gyámoltalan apróvadakat sajnálta és inkább medvékre és farkasokra vadászott nyíllal és lándzsával.

A várban töltött ideje túlnyomó részét azonban az evangélium terjesztése ügyének szentelte. Kiterjedt levelezést folytatott a reform-mozgalmat többi vezető tényezőjével. Hihetetlen gyorsasággal tanult és írt: az Újszövetséget alig 11 hét alatt fordította le görögről németre. Ekkor fektette le a megreformált keresztyén egyház új szervezeti alapjait is. Itt keletkezett több zsoltármagyarázata, valamint egyházi posztillája (a vasárnapi evangéliumok magyarzata).

Luther tízhónapos "katonai szolgálata" a kezdethez hasonló drámai

körülmények között ért véget. 1522. március 6-án lovagként, karddal az oldalán megjelent Wittenbergben, több más lovag társaságában. Távollétében ugyanis az ún. rajongók ténykedése valóságos ostromállapotot teremtett a lakosság között, még saját gyülekezetében is zavargás támadt. A rendetlenségnek Luther nem karddal vetett véget, hanem az evangélium hirdetésével. Nyolc napon át minden reggel prédikált Wittenbergben. A vihar elült, a felkelés veszélye megszűnt. Ilyen nagy erővel prédikálta Luther az Isten igéjét! "Prédikálni akarok, ígét hirdetni és írni. Kényszeríteni, erőszakosan meggyőzni senkit sem fogok. Mert a hitet önként, kényszer nélkül kell az embereknek elfogadniok."

LIS/ze

Így írnak otthon

A Gyurkó László írásában megjelent "Arcképvázlat történelmi háttérrel" c., Kádár János tevékenységét ismertető könyv ajánlásában olyan, állítólag a nagy Afrika-vadász és író Széchenyi Zsigmondtól eredő megállapításra hivatkoznak a hazai "Evangélikus Élet" c. orsz. hetilapban, mely szerint "történelme során a magyar nép két vezetőjét szerette és tisztelte fenntartás nélkül: Kádár Jánost és Mátyás királyt". A könyvismertetés kiemeli azt is, hogy a szocializmus építése folytán "nemcsak Kádár azonosult az országgal, az ország is azonosult vele. Ezért

Kádár: Magyarország." Mindehhez a recenzió még megjegyzi: "Ebben az írásban nincsenek legendák, és mégis mintha legendákat olvasnánk. Mert amíg a nép szívében szeretet van, legendák is születnek. És mert Kádár Jánost valóban osztatlanul szereti népünk, tekintünk úgy erre az írásra, mint szeretetből fakadó legendára." — BB.

REFORMÁTUS PÜSPÖKVÁLASZTÁS

Az Amerikai Magyar Református Egyház gyülekezeteinek mintegy 70%-a Ábrahám Dezsőre, a Detroit-Allen Park-i egyház lelképásztorára adta szavazatát, így ismét ő lett a "független reformátusok" püspöke négy évre. A választás eredményét október 11-én hirdették ki.

ERŐS VÁR

AMÉRIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

ERŐS VÁR (USPS 178560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) for \$3 per year by the Hungarian Conference—Lutheran Church in America, 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102. Second-class postage paid at Cleveland, OH. POSTMASTER: Send Address changes (Form 3579) to

ERŐS VÁR
P. O. Box 02148, Cleveland, OH 44102

No. 5. (221) Vol. 48.
OCTOBER 1982

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre

Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OH 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 US dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "zip code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is, pl.: St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

EVANGÉLIKUSOK ÉSZAK-AMERIKÁBAN

(Folytatás előző számunkból)

MISSOURI SYNOD

Magyarországról nézve a legkülönösebbnek ez az egyház tűnik. Részben azért is, mert általában csak akkor kapunk híreket róla, ha sajátos magatartásáról van szó, s kevesebbet hallunk mindennapi életéről.

Létrejöttében meghatározó szerepet játszott, hogy 1839-ben száz evangélikusok nagyobb csoportja emigrált Amerikába, mert ellenzte az ún. porosz uniót. Ezért azóta is hevesen szembe fordulnak mindenfajta "unionizmussal". Biblia-értelmezésükben a verbális inspirációhoz ragaszkodnak. Nem vállalnak közeli közösséget olyan evangélikus egyházakkal, melyek nem fogadták el a Liber Concordiae-t. Egyházszerkezeti tekintetben a gyülekezetet tartják döntő fórumnak: nem a püspök ordinál, hanem a gyülekezet. Természetesen hallani sem akarnak a nők lelkésszé avatásáról. Nem tagjai sem a Lutheránus Világszövetségnek, sem az Egyházak Világtanácsának.

1969-ig, Oliver R. Harms egyházelnökségéig nyitottabbak voltak a többi evangélikus egyház irányában, utána Jacob A. O. Preus elnökké választásával sokkal merevebb irányzat kerekedett felül. A Concordia Seminary (St. Louis) elnökét, John H. Tietjen professzort és ötven(!) kollegáját hamis tanítással vád alá helyezték. A vizsgálatok során odáig élestedt a helyzet, hogy a 600 teológiai hallgató többsége kivonult a szeminárium-ból és professzoraival együtt exil-szemináriumot szervezett, a Seminexet. 1976-ban pedig 205 protestáló gyülekezet és 279 lelkész kiszakadt a Missouri Synodból és megalakította az AELC-t.

Egyedül az ALC-vel vannak oltár- és szószék-közösségben. Eltéréseik miatt azonban 1977-ben és 1979-ben tartott közgyűléseiken a kapcsolatot "protestáló közösséggé" (fellowship in protest) nyilvánították. 1981-re pedig javaslatot tesznek ennek a közösségnek a megszüntetésére, noha kívánják a kapcsolatokat általában. (A dolgozat gépeltése közben érkezett a hír, hogy a nyári közgyűlés elfogadta a javaslatot és felmondta ezt a közösséget.)

A kép másik oldalához tartozik viszont, hogy éppen ez az egyház nagyon erőteljes és eleven missziói munkát végez az Egyesült Államok különböző kisebbségi csoportjai között, valamint Kelet-Ázsiában. Amikor 1979-ben a Távol-Keleten jártam, meglepetéssel tapasztaltam beszélgetéseim során, hogy az ottani evangélikus egyházak többsége a Missouri Synod missziói munkája nyomán jött létre — de merev elzárkózását már nem követték. Akkor itélünk helyesen, ha ezt nem missziói munkájuk gyengeségének, hanem inkább valódisága jelének tartjuk. Meg kell említeni még, hogy az emberi nyomorúság enyhítésében is aktív és áldozatos részt vállalnak, s hajlandók hitvallásbeli különbségeket ellenére együttműködni másokkal.

AMÉRIKAI STÍLUS

Sok tényező együttesen alkotja az ún. amerikai stílust. Az alábbiakban nem ezt a stílust határozom meg, hanem inkább azt a környezetet vilantom fel, mely — többek között — ezt a stílust előidézte és motiválta.

1. Amerikába nem egyházak emigráltak, hanem emberek, akik a mostoha körülmények között, ahová akkor kerültek, nem gyülekezetek szervezésére és templomok építésére gondoltak először. Német területről legalábbis 1881 után in-

dultak csak nagyobb számban evangélikus lelkészek, tanítók, diakónusok, igehirdetők az új világba. 1880 és 1890 között a német gyülekezetekben állandóan átlagosan 1500 lelkész szolgált Amerikában. Az egyház lassan, nehézkesen megpróbált a kivándorlók nyomába eredni. Az újvilágban a gyülekezeteket meg kellett szervezni, az embereket meg kellett találni és össze kellett gyűjteni. Nem megkezdett munkát folytattak, hanem új ugart törtek. A hang, a stílus, a munkamódszer szükségszerűen alkalmazkodott az új körülményekhez. A környezet pedig bányászok, farmereké, kereskedőké, nincstelen munkásoké volt.

2. St. Peter gyülekezet, New York: néhány évvel ezelőtt 9 millió dollárért telket bocsátott áruba a belvárosban. Az adásvételi szerződés értelmében templomot és gyülekezeti központot építhetett a néhány száz lelkes gyülekezet a telken épülő 276 méter magas, pillérekben nyugvó felhőkarcoló alá. A járdáról be lehet nézni a templomtérbe. Hétköznap délben is rendeznek alkalmakat a belvárosban dolgozó hivatalnokok és látogatók részére. Kis színháztermükben olyan darabokat is bemutatnak, melyek azután arattak sikert a Broadwayn. Jazz-koncertjeiken korábban Duke Ellington is fellépett. Egy 20. századi metropolisban így is próbálják az evangélikusokat megszólaltatni és az emberekhez eljuttatni. (6)

3. A modern lehetőségekkel való élésnek megvannak a maga — teológiai — veszélyei is. Sokszor hangoztatott panasz, hogy számos rádió- és tv-evangélistázator Isten szeretetét a csekkbefizetés megtörténtével kapcsolja össze, s ezért még nagyobb szélsőségekre ragadtatják magukat, mint a Luther korabeli búcsúárusok.

4. Az evangélikus egyházakban az áldozatkésztség jelentős. Értenek ahhoz, hogy egy-egy programra, támogatásra szoruló célra irányítsák és rajta tartásák a figyelmet. Egrészt egészen konkrét feladatokat tűznek ki, másrészt részletesen beszámolnak az anyagiokról: ezzel nyugtáznak, de nyugtatnak is, hogy adományokkal megfelelően bálnak. Az ALC nagy missziói felhívására 1976-ban 35 millió dollár folyt be, 40 százalékkal több, mint tervezték! (7)

5. Igen jelentős az evangélikusság világszolgálat. 1940 és 1977 között az Egyesült Államok evangélikusai 227 millió dollárt adtak ilyen célra. Erre nem elég azt mondani, hogy természetes, ők igazán megtehetik. Ott sem mindenki gazdag. Különben pedig fordíthatnák más célokra is.

6. Evangélikus egyházi lapok összesen 1,5 milliós példányszámban jelennek meg. Evangélikus rádióműsort (Lutheran Hour) 1945 óta, tv-műsort (This Is The Life) pedig 1952 óta sugároznak. Összesen 40 evangélikus college van az országban. Az óriási lehetőségekkel igyekeznek profimódon élni.

7. Az egyházszervezet sajátossága, s ennek történeti okai is vannak, hogy a különböző gyülekezetek tagjai az egyháznak. Tehát a gyülekezet dönt, hogy melyik egyháztesthez akar tartozni, s követi-e, ha két egyháztest egyesül, stb. (8)

8. A gyülekezetek élete eleven — ez minden látogató benyomása. Aki tagja a gyülekezetnek, részt is vesz életében. Az a gyülekezet pedig, s ez a másik oldal, melyben nincs élet, nem képes fennmaradni. Amint az ötvenes-hatvanas években százezrekre szerveződtek az új gyülekezetek, úgy megtörténhet, hogy evangélikus templomok és

gyülekezetek elnéptelenednek. Nostalgiaiból sem szervezeti kereteket, sem épületeket nem tartanak meg.

Ami az amerikai átlagpolgár látóhatárát illeti, az valóban meglehetősen amerikacentrikus. A nem-amerikai ezt szűknek érzi, de ne feledjük, hogy Európa nagyságú országról van szó, melynek befolyása sem utolsó.

9. Az egyházi szolgálatban, igehirdetésben, teológiai munkában bizonyos gyakorlati beállítottság érvényesül. A gyakorlatiasság nem ellentétes feltétlenül a mélységgel. Amerikában nem lehet olyan mértékben tradicionális keresztyén életre támaszkodni, mint Európában. Amit ott hirdetnek, annak érthetőnek és építőnek kell lennie, annak meghallgatásra kell találnia, különben nincs gyülekezet, vagy a lelkészt küldik el. Német teológusok könnyen mondják, hogy pl. az amerikai bibliai teológia módszerében nem elég kritikus. A németeknél sokkal kritikusabb a módszerek egyoldalúságával szemben. A teológiai munka komolyságára egy adat: az elmúlt évek során 55 kötetes Luther-kiadást jelentettek meg. Két — már nem mai — név: két amerikai teológus neve, Reinhold Niebuhr és Paul Tillich. S egy könyvcím: Patrick Henry, New Directions in New Testament Study, 1979 (Új irányok az újszövetségi kutatásban) — páratlanul érdekes, gyakorlati, kritikus és átfogó bevezetés.

10. Spiritualitás. Teológiai Akadémiánk észak-amerikai látogatói kérdezték az épület megtekintése után: hol a kápolna? Mutattam a zuglói templomot. Nem, nem arra gondolnak, hanem hol van az a hely, ahol a hallgatók, akik mások lelki vezetői, tanácsolói lesznek, maguk is elcsendesedhetnek? Aztán, amikor 1976-ban néhány órát New Yorkban tölthettem és meglátogattam a Lutheran Church in America székházát a Madison Avenue-n, akkor megmutatták a kápolnát is. Meglepődve hallottam, hogy rendszeresen (emlékezetem szerint hetente egyszer) rövid istentiszteletet tartanak az ott dolgozók részvételével. Nem a munkaidő alatt. Ilyenkor korábban jönnek be a hivatalba. — A spiritualitás, tudom, nem helyiségek és alkalmak dolga, de feltétlenül az is.

EGYHÁZ ÉS ÁLLAM

Az alcím így különös, hiszen éppen az Egyesült Államokat szokták klasszikus példaként említeni arra az egyházpolitikára, melyet ezek a szavak jellemeznek: szabad egyház a szabad államban.

Iskolákban imádság nincs, hitoktatást nem tartanak. Az evangélium hirdetése a szabad verseny keretei között történik. Szabad a terep minden felekezetnek, vallásalapítónak, vagy gurunak. Robert J. Marshall ideai látogatása alkalmával említette, egyesek lelkésznek adják ki magukat és temetési szolgálatokra vadásznak, s az egyháznak a saját "propagandáján" és hívei belátásán kívül semmilyen más védekezésre sincs lehetősége.

Természetesen egyházi adó sincs, csupán önkéntes hozzájárulásos és adományok. A mi helyzetünkhöz képest azonban óriási különbség, hogy az egyháznak ott lehet profitszerző vagyona. Ehhez hozzátartozik a veszteség rizikója is. Az említett New York-i St. Peter gyülekezet pénzt részvényekre fektette és 800.000 dollárt veszített. Ezért nem túlzás azt állítani, hogy az egyház vagy egy-egy gyülekezet pénzügyeit, de személyzeti ügyeit is, a kapitalista gazdálkodás szabályai szerint intézik. Egy kedvezmény azért mégis van: a jótékony célú adományok, s ilyen az egyháznak adott támogatás is, csökkenti az adóalapot. A progresszív adózási rendszerben, adott esetben, az ilyen adakozás egyenesen "hasznos" lehet az adózónak. Arról nem is beszélve, hogy egészen más az adózás és az adakozás presztízse. (9)

A diakóniai és karitatív munkánál, mely szintén jelentős, természetes együttműködés folyik az egyházak és a különböző szintű kormányzati szervezetek között. A kiterjedt diakóniai munka nem lenne lehetséges a kormányzat pénzügyi támogatása nélkül. Nyilván elengedhetetlen az egyháztagok áldozata is. 1968-ig az Egyesült Államok — a bevándorlókon kívül — 110.000 menekültet fogadott be. A többszázézer vietnami menekült fogadása is úgy történt, hogy az állam pénzt adott, az egyházak pedig végezték a munkát.

Evangélikus lelkészek megtalálhatók a gyülekezeti munkán kívüli területeken is. Így főiskolákon és egyetemeken 800 evangélikus lelkész teljesít szolgálatot. Az evangélikus egyházak rendszeresen küldenek lelkészt Washingtonba a kongresszus mellé, hogy a kongresszusi és képviselőházi tagok és kormánytisztviselők segítségére legyenek. Sokszor találhatók egyházi emberek egy-egy elnök vagy más vezető politikai kíséretében. Tábort lelkészek (military chaplain) szolgálnak az amerikai hadseregben. Az elmúlt években olvashattunk arról az egyházi tiltakozásról is, hogy a CIA ne használjon hírszerzésre lelkészeket vagy misszionáriusokat.

Észak-Amerika hatalmas terület. A helyzet sokrétű. Lehetetlen az evangélikusság életéről

A 70 éves magyar cserkészmozgalom előtt kívánunk tisztelni az alábbi cikkel. A mozgalmat elindító Lord Baden-Powell szellemében, de sajátos magyarázó lélekkel virágzott hazánkban a cserkész, míg a rendszer azt meg nem szüntette. Most az emigráns cserkészek ezrei folytatják a munkát ifjúságunk magyarnak való megtartására. Mindnyájunk számára, akik valaha is elmondották a cserkészfogalmat: "...teljesítem kötelességemet, melyekkel Istennek, hazámnak és embertársaimnak tartozom...", bizonyára régmúlt idők kedves emlékeit élesíti fel egy 1935-ös mozgótábor alábbi leírása. A beszámoló annak idején az Ifjú Évek c. ev. folyóiratban jelent meg, Kónya Lajos tanítónövendék tollából, aki a soproni ev. tanítóképző 62. sz. "Pály" cserkészcsapatához tartozott.

Aki meg akarja ismerni ezt a kis országot, az ne üljön vonatra, de még csak repülőgépre se, hanem vágjon neki gyalogszerrel, mint mi, 62-es Pály-cserkészek tettük a nyáron. Hála parancsnokunk kitűnő szervezőképességének, azt hiszem kevés csapat dicsekedhetik olyan mozgótáborral, mint a miénk volt.

Röviden leírom az útvonalat. Sopronból elmentünk részben gyalog, részben vasúton Győrbe. Onnan hajón Pestre, másnap tovább Mohácsra. Ez eddig afféle próbatábornak számított, ott kezdődött a gyalogtúra — hazafelé. Mohács—Pécs—Dombóvár—Fonyód útvonalon gyalog, Fonyódról áthajóztunk Badacsonyra, Gulácsról Ukkig vonattal mentünk, onnan Egyházashetye—Alsó-

igazán alapos és átfogó képet adni ilyen szűk keretek között és lényeges helyszíni benyomások nélkül. Ha sikerült csak néhány pontot eddig említett szempontokra felhívni a figyelmet és néhány előítéletet, akár pozitívat, akár negatívat, megingatni, azt hiszem, akkor máris igazabban értjük az észak-amerikai evangélikusok életét, szolgálatát és problémáit.

Reuss András

***

JEGYZETEK

(6) Néhány éve meghűsítették, hogy a St. Peter egyháznál otthon talált számos más nemzetiség közé a hatalmas városban szétszóródott magyar evangélikusokat is befogadják, magyar istentiszteletek tartásával. Ez a kísérlet nem járt sikerrel.

(7) Saját orsz. egyházunk, az LCA hasonló missziói felhívása (Strength for Mission) 1978—80-ban szintén igen sikeres volt.

(8) Minden esetben a gyülekezetnek az egyházkerület által jóváhagyott alapszabálya a döntő a hovatarthatóság kérdésében.

(9) Nem is olyan sok évvel ezelőtt a budapesti Evangélikus Élet még úgy informálta olvasóit, hogy az amerikai állam az egyházfenntartó adakozás 10%-át egyszerűen elkobozza a hadikiadások fedezésére.

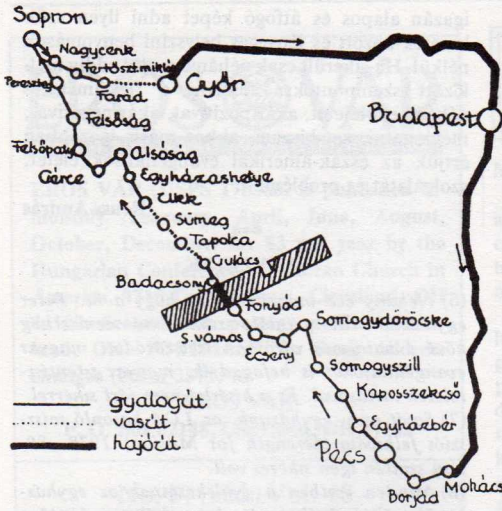
ság—Sárvár—Felsőház—Peresztegen át Sopronba gyalog. Az egész mozgótábor 26 napig tartott és rengeteg élménnyel szolgált mindannyiunknak.

Sopronból június 24-én indultunk útnak 35-ös létszámmal, szöges bakancsokkal és tömött hátizsákkal. A beosztás a következő volt: parancsnoki félraj (segéd-tiszt, szolgálatvezető, szállás-csináló, mentő és titkár, tábornok-vezető, rajzoló és néprajzi gyűjtő) és három őrs.

Az élelem és a szállás kérdése a nálunk szokásos módon oldódott meg. A parancsnok úr levélben kérte az egyes falvak tanítóinak segítségét — s ennek kivétel nélkül, derekasan meg is felelték —, úgyhogy minden faluban készen várt a szállásul szolgáló pajta vagy iskolaterem. Az élelmezés családnál történt, többnyire egyesével. Így mindennap más-más családi körben étkeztünk, jobban megismertük a népet, elbeszélgettünk az emberekkel és végigéltük a Dunántúl magyaros vendégszeretetét. (Jó módszer és főleg olcsó. Tesék megpróbální!)

Napi átlagban kb. 18 km-t tettünk meg, de úgy is volt, hogy 30-at mentünk. Az indulás többnyire reggel vagy este felé történt, de a déli hősgőtől sem riadtunk vissza. Egyszer meg éjjel 1 órakor indultunk riadós-ébredstővel és hadijátékkal egybekötve. (Ez aztán a cserkészet!) Az őrsök legtöbbször külön falvakba voltak szállásolva, egy-egy nagyobb faluban aztán megint együtt volt a csapat.

Csodálatosan megedződöttünk a gyaloglásban és összenőttünk a hátizsákkal. Vigan bandukol-

tunk a poros országúton, tarlókon, dülkőn, erdőkben és réteken. Egy nagyon fontos tapasztalat: mindig lépésben kell menni, így fele fáradság. És nótázni kell, amennyit csak lehet.

A mozgótábor alatt is rendes fegyelmezett cserkészéletet éltünk. A szabad délelőttökön morzézunk, térképeztünk, a déli pihenő után jártuk a falut, gyűjtöttünk, jegyeztünk, vagy daloltunk, játszottunk. Kétszer volt hadijáték, mindkettő éj-jel. Esténként táborfüzet tartottunk, amelybe bevontuk a falu fiatalságát is. Mindenütt megszeret-tek bennünket s alig akartak továbbengedni sok faluból.

Evvel az úttal mintegy keresztmetszetet kapunk a Dunántúlról. Vadvirágos Mecsek téja, dimbes-dombos Somogyország, a magyar Tenger, a csodaszép balatoni hegyek, a Kemenesalja, a Rábaköz, gyönyörű városok, kicsiny faluk, fehér házikók, emberek, magyarok, sokákok, svábok, daloló legények és leányok, népviseletek, népművészet, erdők-mezők, vadvirágok, madárdal és

mosolygó kék ég: mint egy csodaszép film, úgy voltunk el előtünk. S ráértünk őket figyelni, hiszen gyalog jártunk! Kötetrelvált lehetne írni a sok élményről. Vaskos tábori naplóm néhány kiragadott töredéket nyújtom át a következőkben nektek avval a kívánsággal, hogy Ti is élvezetek át egy ilyen szép mozgótábort.

(Jún. 25.) Estefelé indultunk, mikor a nagy meleg kissé alábbhagyott. Úgy érzem, mintha úgy csöppentem volna ide valahonnan, el sem hiszem, hogy itt vagyok és hogy ez az a mozgótábor, amelyre olyan nagy vágyódással gondoltam a vizsga előtt. Pedig sokat készültünk rá, míg eljutottunk odáig, hogy megindulhattunk vihártépett öreg zászlónk után. Az indulásunk szép volt. Nehéz hátizsákok, szöges bakancsok kemény díszmenetei, az első tábori parancs, azután: országút pora, jókedv és nóta, mindig nóta. Az első nap fáradságával jóízűen aludtunk a nagycenki bíró szénaillatos pajtájában.

A mai nap avval kezdődött, hogy fejenként egy liter tejet ittunk meg a cukorgyárban és utána díszmenetben — a gyomrunkban lotyogó tejjel — elvontunk.

Aztán: hosszú és forró út, talán azért, mert még szokatlan. Néhányan nagy buzgalommal tartjuk a jókedvet a fiúkban. Folyton nótázunk. A hátizsákunk szíja mélyen bevágódik a vállunkba. Sokat nevetünk a Kuktán. A Kukta csakolyan rövidnadrágos kisfiú, mint mi, de civilben: oklevéles kántortanító. Esdő pillantásokat vet az úton közelgő szekér felé. És szól a 30 év körüli gazdához vérbeli kigyerekként: "Bácsi kérem, feltehetem a hátizsákot?" S a következő pillanatban (a hátizsákot csak nem hagyhatja egyedül!) már a gyorsan tovarobogó szekérről mosolyog elégült ábrázattal a porban fáradtan poroszkáló cserkésztestvéreire. Hja! a cserkész élelmes!...

(Jún. 27.) A "Szent István" hajón. Hangos gramofon-zene. A bemondó a vidék nevezetességeit magyarítja négy nyelven. Az utazótársaság meglehetősen nemzetközi. Vidám osztrákok dalolnak mellettünk gitárkísérettel. Néhányan közülünk elbeszélgetnek velük. A többség azonban a vidékben gyönyörködik. (Folytatjuk)

CLEVELAND—NYUGAT

Lelkész: Juhász Imre

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkészi hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven. Űrvacsoraszervezés minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.

Szeptember hó folyamán vasárnaponként átlagosan 57 hívünk vette igénybe az egyház igehirdető és tanító szolgálatát. — **Temetések:** A gömörmezei Dobsináról származó özv. **Egyed Aladár** sz. Krausz Vilma, néhai Nt. Egyed Aladár esperes özvegye szept. 17-én 87 éves korában (a temetési szolgálatot Bernhardt Béla, dr. Brachna Gábor, valamint a gyülekezet lelkesze végezte); a zalamegyei Zalahátság szülötte, **Simon Bálint** presbiterünk szept. 25-én 75 éves korában. "Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet az ő Fiában van" (1Jn 5:11). — Gratulálunk egyházunk jegyzőjének, dr. v. Tapolcsányi Osvaldnak, aki a Vitézi Rend Ohio körzetének új székkapitánya.

Emlékezzünk!

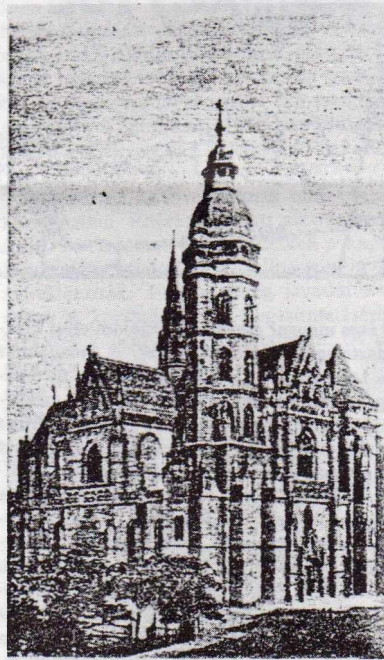
Az elmúlt évtizedek során egyre kevesebbet beszélünk Trianonról, elrabolt területeinkről, városainkról, lerombolt emlékműveinkről. Meghalt a revíziónak a gondolata, elfeledkeztünk a régi jel-szóról: "Nem, Nem, Soha!"

Célom: képekben emlékeztetni olvasóinkat elrabolt városainkra és egyes lerombolt emlékműveinkre. Különösen szól ez a fiatalságnak, akik nem sokat vagy egyáltalán semmit sem hallottak a fentiekéről.

vitéz Tapolcsányi Osvald dr.

A pozsonyi Mária Terézia szobor.
A csehek lerombolták.

A kassai dóm
(Szent Erzsébet székesegyház)

DR. NAGY GYULA az Északi Kerület püspöke

A dr. Ottlyk Ernő nyugalombavonulásával megüresedett püspöki tisztségre a magyarországi Északi Egyházkerület 141 gyülekezete egyhangúlag (más jelölt nem volt) dr. Nagy Gyula püspök-helyettest, a Teológiai Akadémia professzorát választotta meg. Az új püspök 1971-től kilenc éven át az Ev. Világszövetség genfi központjában működött, mint tanulmányi igazgató. Ünnepléses beiktatása szept. 25-én volt a budavári templomban.

Bölcs mondások

Az élet hasonlít egy könyvhöz: az ostobák gyorsan átlapozzák, a bölcssek azonban megfontoltan olvassák, mert tudják, hogy csak egyszer olvashatják.

A szóval történő hálának kicsi a mélysége; a szívből jövő hálának jobb a csengése; a cselekedettel való hála mély, mint a tenger.

Szórványban, kanadaiak között

Minden magyar közösség dicséretére válnék bárhol is a nagyvilágban az a *Kossuth Ház*, mely a Kossuth Road-on van a kanadai Cambridge nevű városban. Ez a toronnyal és haranggal is ellátott impozáns épület 1962 óta lett a központja a Kitchener, Guelph és Cambridge környékén élő magyarok társadalmi, kulturális és vallásos életének.

Nem magyarok adták neki a Kossuth nevet! A nagy magyar államférfi és szabadsághős nevét viselte az már a századforduló, vagyis 1902 óta. Hiteles történeti feljegyzések szerint ebben az időben Pennsylvaniából német telepesek alapítottak ott egy kis falut, hamarosan iskolát építettek s azt istentiszteleti helyül is használták. Falujukat "Kossuthville"-nek nevezték el, az iskolára is Kossuth nevét írták. Mennoniták voltak. A szabadságot szerették és keresték. Számukra Kossuth volt a szabadság eszményképe.

Idő múltán a mennoniták tovább költöztek. A falu megszűnt. Az iskola megmaradt. Környékbeli farmerek vették át. 1962-ben helyszűke és tanítóhiány miatt eladásra került. Megmozdult a környékbeli magyarság és dicséretre méltó összefogással előteremtette a szükséges összeget. Álljon itt elismerésül a neve Káronyi Lászlónak, aki akkor a Magyar Otthon Egyesület első elnöke volt, az alelnök meg egy hittestvérünk, Bacsek István.

Véletlenül belecsoportem a Kossuth Ház augusztus 21-én, szombaton délután és este tartott Szent István-napi ünnepségébe. Véletlenül? Nem hiszek a véletlenekben! Isten akarata hozott össze Bacsek Istvánval, aki hosszú éveket együtt volt jóbarátommal és paptársammal, Böröcz Sándorral az orosz fogságban és a sarkvidéki kénbányákban. (Böröcz Sándor jelenleg a szülőfalum melletti artikulás Vadossán, Sopron megyében él, megrokkanna; bízom benne, hogy Káldy püspök urunk most már talált módot rá, hogy ő is illő papi nyugdíjat kapjon.) Nos, ez a Bacsek István lett a Kossuth Ház időrendben második elnöke, s közel 10 évi elnöksége alatt nagybodott meg és épült ki a Kossuth Ház azzá a pompás épületté, amire minden magyar büszke lehet.

Kanada, magyar evangélikus szempontból óriási szórvány. Egyetlen önálló gyülekezetünk Torontóban van. Ez is állandó lelkész nélkül. A most már értes ref. lelkész, Dékány Elemér hosszú éveken keresztül szokott rendszeresen istentiszteletet tartani a cambridgei Kossuth Házban. Windsorban, mely évtizedekig önálló ev. gyülekezet volt templommal, paplakkal, ma már évek óta a detriti lelkész gondozza a magyar evangélikus híveket. A többi városban a magyar evangélikusok, vagy a magyar református gyülekezethez tartoznak, vagy pedig valamelyik angol evangélikus egyházhoz, vagy épenséggel sehová sem. Élnek hitük gyakorlatára nélkül. Homályba vész bennük az evangélikus örökség, a templom és a konfirmációi oltár. Kevés vigasz számunkra, hogy jóformán minden kis városkában is szebbnél szebb evangélikus templomok vannak, a mi magyar hittestvéreinket nem igen érdekli az idegen nyelv miatt.

Örültem hát a Kossuth Ház és Bacsek István meghívásának, hiszen nagy hittestvérünk, Kossuth Lajos házába vagyok hivatalos, egy olyan hittestvéren keresztül, aki maga is

elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyarság körében. Megtudtam, hogy van még rajta kívül több evangélikus magyar azon a vidéken. A reformátusok száma még több. Közülük Csapai Sándor atyámfia meghívott kitcheneri otthonába is. A Szent István ünnepség évenként ismétlődő megemlékezése a környékbeli magyarságnak első királyunkról. Felekezetre való tekintet nélkül ünnepelek. Közös istentiszteletet tartottunk az idén is, melyen kb. 250 személy vett részt, felerészben protestáns.

Megigérték, hogy ami Nt. Dékány elmaradása miatt szünetelt, újra megszervezik, hogy legalább havonta egyszer a közeli Brantfordból Zugar Ernő evangélikus (jelenleg ref. gyülekezetet szolgáló) lelkész bevonásával a gyönyörű Kossuth Házban tartanak protestáns istentiszteletet. Hadd hívogassa kis harangjuk a környékbeli magyarokat erre az istentiszteletre. Én is megigérttem, hogy ha Isten éltet, évenként egyszer-kétszer Nt. Zugar mentesítem és szolgálni fogok közöttük.

A fentiekén kívül a kanadai Welland lelkész nélkül levő magyar presbiteriánus (református) templomában is tartottam istentiszteletet augusztus 15-én, 22-én és szeptember 5-én.

Buthy Dénes

AZ EGYHÁZ HÍREI

EGYESÜLT NEMZETEK

* Az ENSZ nemrégiben vallásszabadságot pártoló okmányt fogadott el. Eszerint mindenkinek joga van gondolat-, lelkiismeret-, s vallásszabadsághoz. Az utóbbihoz tartozik az istentiszteleti, gyülekezési, meg szeretetszolgálati épületek fenntartása, vallásos kiadványok terjesztése, adományok gyűjtése, lelkivezetők képzése és munkába állítása, s a vallás tanítása szerinti szün- vagy jelesnapok megtartása. Az okmány néhány kérdést csak általánosságban érint, mint pl. a gyermekek vallásos nevelését, hogy annak hasznosságát ki is dönti el: a szülő, az iskola, vagy az állam?

EGYESÜLT ÁLLAMOK

* Az Ószövetség héber eredetiből modern angolra fordított kötetét jelentette meg a Zsidó Kiadótársaság. Úgy mondják, hogy ez az első zsidó munkaközösségi fordítás 2300 év óta, amikor 72 írástudó együttes erőfeszítéssel az Ószövetséget görögre fordította.

* A jobbára a déli államokban működő Presbiteriánus Egyház legutóbbi országos közgyűlésén hasznosnak tartották az északi államokban tevékeny Egyesült Presbiteriánus Egyházzal való egyesülést. A két egyházra való szakadás 121 éve történt. A déli egyháztestben 840.000, az északiban 2.4 millió a tagok száma.

* A "Lutheran Church in America" egyház ebben az évben küldött ki először lelkésznöket külszolgálatba. Leesa Jacobson Uruguayban teológiai programot irányít, Margaret Keller pedig Ecuadorban vezet szeretetmunkát.

AUSZTRÁLIA

* Az ev. bennszülött-misszió áldásos eredményeképpen ma már 12 bennszülött szolgál lelkészként. A két legújabbat ez év májusában szentelték fel. Ugyanakkor adták át rendeltetésének a "pintupi-luritja" bennszülött nyelvre lefordított Újszövetséget is.

* Az orsz. ev. lap Szentháromság-ünnepi számában a vezércikk a háromszoros gondoskodó Istenről és az ev. teol. folyóirat tavaszi számában egy "Az igehirdetés mint dráma" c. tanulmány Nt. Kemény Péter magy. ev. missziólelkész tollából származik.

NYUGAT-NÉMETORSZÁG

* Kormányzervek gyanúperrel élnek, hogy a Szibériából Nyugat-Európába vezető földgázvezeték építéséhez szovjet részről politikai és vallási foglyokat vetnek be, különösen a legkietlenebb vidékeken. Ezek a munkások a sívár körülményeken túl még fizetést sem kapnak. A kivizsgálás folyamatban van.

LENGYELORSZÁG

* A bizonytalan helyzet miatt a kommunista

SECOND CLASS PUBLICATION.

**POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)**

BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

kormány nem találta alkalmasnak, hogy II. János Pál pápa a csesztóhovi Fekete Mária kegyhelyre zárandokoljon, annak 600 éves jubileumán. Időközben a Szolidaritás-mozgalom elindulásának a második évfordulóján több városban katonai és rendőrségi alakulatokat vetettek be a békésen emlékezők többezres tömegeinek a szétverésére.

ZIMBABWE (Rodézia)

* A helyi ev. egyház nemzetközi támogatással egészségvédelmi központot épít ki Mnenében, ahol kórházat is fenntart.

KELET-NÉMETORSZÁG

* Az 1983-as Luther-évre restaurálják Luther Márton csuháját, melyet utóljára viselt mint ágostonrendi szerzetes...

SVÉDORSZÁG

* A skandináviai ev. egyházak együttesen hívnak össze nemzetközi keresztyén konferenciát a világbéke ügyének taglalására, 1983. áprilisára. Dr. Olof Sundby svéd (ev.) érsek szerint a keresztyének nem kerülhetik el a politikai tevékenységet, mert hitük őket arra kell készítse, hogy munkálkodjanak a békéért és az ellentétek erőszakmentes megoldásáért.

VENDA (Dél-Afrika)

* Egy tavalyi zavargás folytán letartóztatott ev. prédikátor börtönbeli haláláról megállapították, hogy azt válogatott kínzás okozta. Emiatt a dél-afrikai szolgálatban álló helyi biztonsági rendőrség két tagját, egy rendőrszázadost és egy rendőrmestert terheli a felelősség.

SVÁJC

* Az Egyházak Világtanácsa központi bizottsága nyilatkozatot tett közzé, melyben elítélték Izrael libanoni akcióját és követelték a palesztin kérdés megoldását a palesztinok számára önálló államalakítás jogának és lehetőségének a biztosításával.

SZOVJETUNIO

* A Moszkva Rádió megfedte azokat az izgága kelet-német pártfunkcionáriusokat, akik megtiltották a Mikeás 4:5 alapján készült "kardból ekevas" témájú békejelvények viselését. A dolgok pikantériája az, hogy ezt a témát Jewgeni Vutsetics szovjet szobrász dolgozta fel, s a szobrot az Egyesült Nemzetek New York-i épületében helyezték el. A kelet-német fiatalok a hazájukban burjánzó militarizmus ellen is ennek a szobornak a szövegteljesítményre dolgozott másával tüntettek.

ZAMBIA

* 4 millió keresztyén vallásfelekezeti különbség nélkül egységesen tiltakozott az ellen a kormányterv ellen, mely marxista politikai elmélet tanítását kívánja az iskolák tanmenetébe beiktatni. Az még kérdéses, hogy lesz-e eredménye a tiltakozásnak. Mindenesetre a kormány igyekszik az ügy jelentőségét csökkenteni, mert nem számított arra, hogy az ország lakosságának a kétharmada ellenzéki álláspontot foglal el.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

* Az anglikán egyház idei orsz. zsinatán a lelkészek rendje meghíúsította az anglikán—metodista—református—morva testvérközösség egy-

házak közötti egységtörekvéseket. A világi rend 68%-os és a püspöki rend 77%-os szavazata mellett a lelkesítő rend 62%-os szavazata elégtelennek bizonyult. Az ellenzék az ún. "katolikus" szárnyból került ki. Ezzel szemben úgy hírlik, hogy a három nem-anglikán egyház a "katolikus" jelleg érdekében már eddig is sok engedményt tett s továbbiakra nem mutatkozik hajlandónak.

NAMIBIA

* Ebben az államban három ev. egyház működik. Kettő közülük bennszülötteké, a harmadik a Délnyugat-Afrikai Német Evangélikus Egyház. Ebben az egyházban szakadás várható, mert bizonyos körök nem hajlandók arra, hogy a bennszülött egyházakkal egyházsövetséget alkossanak és így Namibia függetlenségéért is kiálljanak. Megfigyelők szerint az egyházközösséget ellenzők inkább áttállnak a Búr Református Egyházba. Ez a már évek óta lappangó feszültség azért került

felszínre, mert a németországi anyaegyház visszahívta az itteni német ev. egyház vezetőjét. Ha ő a visszatérést megtagadná, az anyaegyház a továbbiakban minden támogatást megvon a Paul Kaufenstein orsz. esperes apartheidet pártoló autokratikus vezetéséhez hű maradó egyháztól, ill. egyházzsértől.

Hírközlő: **Bernhardt Béla**

A szeretet akkor válik a leggazdagabbá, mikor mindent elajándékozott.

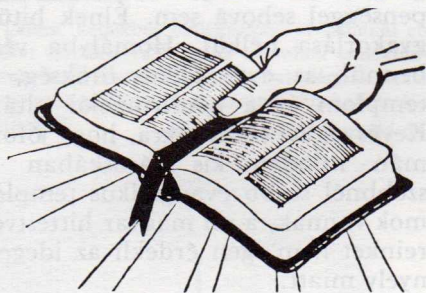
*

A kényszerű dolgok örömteljes elvégzése nagyobb kielégülést szerez, mint valami, amit szívesen akarnánk megtenni.

*

Életünk legfontosabb kérdése az életkérdés: ezt egyedül Jézus oldja meg, az Élet Fejedelme.

Mindennapi kenyér

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1982. NOVEMBER HÓ

1. Lk 11:14—23. — Jel 15:5—8.
2. 2Kor 10:1—6. — Jel 16:1—9.
3. Mt 10:34—39. — Jel 16:10—16.
4. Tit 2:1—10. — Jel 16:17—21.
5. 1Móz 13:7—18. — Jel 17:1—6.
6. 2Tim 4:5—8. — Jel 17:7—14.

PÜNK. U. 23. VAS. — NOV. 7.

Heti lge: **2Kor 6:2b**

7. Zsid 5:1—10. — Mk 10:46—52.
8. Zsid 2:1—4. — Jel 17:15—18.
9. Lk 18:1—8. — Jel 18:1—8.
10. Zsid 13:1—6. — Jel 18:9—20.
11. Mt 24:36—42. — Jel 18:21—24.
12. Jer 18:1—10. — Jel 19:1—5.
13. Mt 24:43—51. — Jel 19:6—10.

PÜNK. U. 24. VAS. — NOV. 14.

Heti lge: **2Kor 5:10**

14. Zsid 7:23—28. — Mk 12:28—37.
15. Lk 19:11—28. — Jel 19:11—16.
16. Zsid 10:26—31. — Jel 19:17—21.
17. Rm 2:1—11. — Jel 20:1—3.
18. Ez 14:12—23. — Jel 20:4—6.
19. 2Ts 1:3—10. — Jel 20:7—10.
20. Lk 21:11—19. — Jel 20:11—15.

PÜNK. U. UT. VAS. — NOV. 21.

Heti lge: **Lk 12:35**

21. Jel 1:4b—8. — Jn 18:33—37.
22. Lk 12:42—48. — Jel 21:1—8.
23. Lk 13:22—30. — Jel 21:9—14.
24. Mk 13:31—37. — Jel 21:15—27.
25. **Hálaadás ünn.** 1Tim 2:1—4. — Jel 22:1—5.
26. 1Pt 4:12—19. — Jel 22:6—15.
27. 2Pt 3:3—13. — Jel 22:16—21.

ÁDVENT 1. VAS. — NOV. 28.

Heti lge: **Zak 9:9**

28. 1Ts 3:9—13. — Lk 19:28—40.
29. Kol 1:9—14. — Ézs 6:1—13.
30. Mik 2:1—5, 12—13. — Ézs 1:1—9.

1982. DECEMBER HÓ

1. 1Móz 49:8—10. — Ézs 1:10—20.
2. Zsid 10:19—23. — Ézs 2:1—5.
3. Jer 23:5—8. — Ézs 2:6—22.
4. Sof 3:14—17. — Ézs 3:1—15.

ÁDVENT 2. VAS. — DEC. 5.

Heti lge: **Lk 21:28**

5. Fil 1:3—11. — Lk 3:1—6.
6. Zsid 6:9—12. — Ézs 4:2—6.
7. Mk 13:5—13. — Ézs 5:1—24.
8. Zak 2:14—17. — Ézs 7:1—9.
9. Ag 2:1—9. — Ézs 7:10—17.
10. Zsid 10:32—39. — Ézs 8:1—15.
11. Mt 24:1—14. — Ézs 8:23—9:6.

ÁDVENT 3. VAS. — DEC. 12.

Heti lge: **Ézs 40:3b, 10a**

12. Fil 4:4—9. — Lk 3:7—18.
13. Mt 11:11—15. — Ézs 11:1—10.
14. Mt 3:1—12. — Ézs 12:1—6.
15. Lk 3:1—14. — Ézs 14:3—7.
16. Hós 14:6—10. — Ézs 25:1—12.
17. Mk 1:14—15. — Ézs 26:1—12.
18. Lk 3:15—20. — Ézs 26:13—21.

ÁDVENT 4. VAS. — DEC. 19.

Heti lge: **Fil 4:4, 5b**

19. Zsid 10:5—10. — Lk 1:39—55.
20. 2Kor 1:18—22. — Ézs 28:14—22.
21. Jer 31:2—6, 14. — Ézs 29:1—8.
22. 1Krn 17:15—20, 23—27. — Ézs 29:17—24.
23. 2Kor 8:1—9. — Mt 1:1—17.
24. Lk 2:1—14. — Mt 1:18—25.
25. **Karácsony 1.** Lk 2:15—20. — Mt 2:1—12.

KARÁCSONY 2. — DEC. 26.

Heti lge: **Jn 1:14a**

26. **Karácsony 2.** Jn 1:1—5, 9—14. Mt 2:13—22.
27. 1Jn 1:1—10. — Mt 3:1—12.
28. Jer 31:15—17. — Mt 3:13—17.
29. Ézs 63:7—9. — Mt 4:1—11.
30. 1Tim 3:14—16. — Mt 4:12—17.
31. Lk 12:35—40. — Mt 4:18—25. (J)